

Изази Суботом.
Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
и ф., на четврт године 1 ф.
8 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Преплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Донеси шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 2. Маја.

Још нам је у живој памети радња међународне јевропске комисије, која је лани од великих сила изаслана била, да у смислу закључења берлинског уговора повуче нове сталне границе између Црне Горе и Турске. Комисија је читаво по године с најбољом вољом и ревностју на задатку овом радила, и након шест мјесеца дошавши до увиђања да ништа није могла урадити, бар ништа позитивно и од трајне вриједности, донијела је закључење: да се идуће т. ј. ове године у мјесецу мају има наставити њена радња.

Савјесне у испуњавању донесених закључења велике силе изаслале су доиста и ове године на уречено вријеме своје заступнике у речену комисију и ова се састала ове године први пут у течају ове минуле недеље. И наши изасланици стекли су се на ови несудбени састанак.

Но какве су прилике ове године за радњу те комисије?

Горе него лани. Лани је комисија имала пред собом мирну крајину и чист посао. Пред њом је лежала карта берлинског конгреса и на њој су биле покрупно означене међе између Црне Горе и Турске. Комисија није имала други задатак него да те међе поближе означи и да удари танко кође између нас и Турске. Комисија није то учинила ни лани — у мирна и погодна времена — а зна се за што и кроза што.

Данас су друге прилике. Минула зима није прошла у лудо. Зли духови, који облијеђу Јевропу и траже заједнице на све стране, нијесу ни нас оставили на миру. За нама је остало Плаво и Гусиње, а пред нама стоји Хум, ниједно још у нашим рукама, а међу нама и Турцима крв.

Што ће ту комисија погранична да ради? Хоће ли да се држи Плава и Гусиња и да нам окраја границе на оној страни према берлинском уговору? Или ће да се држи погодбе црногорско-турске, па да пође својим пограничним кољем к Хуму и да га пободе дуж Цијевне?

То сами Богови знају!

Наши комесари нијесу могли ништа паметније урадити него што су по налогу владе Његовог Височанства Њазза изјавили да они не могу учествовати у радњи пограничне комисије све дотле докле год Црна Гора не дође у фактични посјед земаља досуђених јој берлинским конгресом.

Иза те изјаве вратили су се црногорски изасланици на Цетиње, и оставили су својим друговима у Дубровнику да чине што им дотичне владе њихове по овом предмету наложиле буду. Можда ће чланови комисије добити од својих влада налог, да и без црногорских комесара почну радити на повременом им задатку. У том случају ми желимо комесарима најбољи успјех и радоваћемо се од свег срца ако им пође за руком да тешки свој задатак повољно ријеше. Ма нама се чини у ови тријен, да њихова нога не ће пријећи Цијевне — без чуда и локура! Јер иза Цијевне многи ће наићи на оне духове, за које славни pjesник њемачки Гете каже да их је ласно звати али је послје тешко опростити их се!

Такови духови звади су и дозвани са висна Провлетије и Пакленог Врха — на штету нашу а на велику муку и повољу Јевропе, која данас не зна што ће с њима што ли са својим ишчећем:

уговором берлинским. У свези са Турским а под високим патронатством с изјесне стране ти духови од арбанашкога меса, та мистична сила коју не можеш ухватити данас ни за уши ни за реп, пркоси цијелој Јевропи, у пркосу том расте и напредује и пркос јој добро чини. Оснажена вољом Јевропе, она пркоси вољи Јевропе и изиграва је на сваком кораку, изиграва је у Плаву и Гусињу, изиграва је на Хуму и спрема се да је изигра и по другјем мјестима.

На очиглед таквијем појавици тешко је неписати сатире и ми бисмо били врло склоњени на то, да у свези с тијем појавици не стоји и трагична судбина наше земље, која од Косова до данас, при свијем надчовјечијем жртвама и напорима, не може још да дође до трајнога мира и сталнијех граница.

Ко мисли да је овјем догађајима Црна Гора понижена, тај се љуто вара. Црна Гора је само оштећена, јако оштећена, али понижена није. Она је дала од себе, својим дојаконским владањем, доказ необорив, како умије да се прилагоди вишој сали реда међународнога и да се задржи у резерви и онда кад јој њен добри глас и сами интереси земље налажу да иступи из резерве. Тијем владањем стекла је Црна Гора право на признање великих сила, да је заслужна да ступи у ред просвијетљенијех држава јевропских. Црна Гора стекла је себи тијем кредит међународни.

На великим силама јевропским остало је, да ово владање Црној Гори признају и уваже, а то ће само тада моћи учинити кад јој даду пуно задовољење за неправду коју данас трпи.

Пред Јевропом као сулијом стоје данас: Црна Гора и Турска. Црна Гора стоји пред њом с својим необоривим скупо и крваво стеченим правом на изјесна земљишта, са својим правилима и у свако погледу непријеконим владањем, са својом савршеном пажњом на вољу Јевропе и на ред међународни. С друге стране стоји пред Јевропом Турска са својом свечано датом обвезом, са својим кршењем задате ријечи, са својим маршалуцима, са ниским изигравањем заједнички донесених одлука и одређења, са титрањем и ишмијевањем Јевропе.

По томе нека суде велике силе једној и другој страни. Био би врло опасан прецеденс, кад се велике силе у суду свом не би поводиле по овим подацима који на дану леже него би тражили разлоге мимо тога, и кривома дале за право. У том несретном случају, за који ми у интересу цивилизације свјетске напријед држимо да је немогућ, Јевропа би свечано санкционисала једно дивљачко начело сурове силе и поставила га на врхунац као руководче и мјеродавно при начину поступања у сваком спорном међународном питању. Кад би то имало важити у сваком случају, онда би се имало свако право поставити на врх бајонета, а за међународни ред, међународне обвезе, уговоре и погодбе не би се имало марити ни колико за зрно бобово. Онда бисмо се вратили на препотопско дивљаштво, с том разликом, што би оно данас потпомогнуто било слављеним изналасцима деветнаестог вијека: вруповим топовима и пушкама итализицама.

Уздамо се, да се Јевропа не ће до тог степена понизити!

На длаку се испунило оно, што смо прије неког времена, кад се по новинама много зуцало о усамљеној и ослабљеној Русији, наговјестили да је Русији баш у таквом положају најугодније и да за њу у данашњим приликама Јевропе не ће наступити потреба да се осврће за савезницима, али лако може наступити потреба за њене дојучерашње пријатеље, који је оставише, да опет потраже њену помоћ.

При доласку Бисмарка у Беч и послје закљученог уговора „за обрачу и нападај“ између Аустрије и Њемачке билежило се у Бечу са задовољством, како се неприродна свеза тројцарска растворила у савез двије средњо-јевропске силе, које су, у добром дослуху са Великом Британијом, позване да чувају мир и поредок Јевропе од бунтовничких елемената и да солидарно чувају себи стечене посједе: Њемачка Аустрији посјед на Балкану, а Аустрија Њемачкој да чува све што ова има против Францеза и Руса.

У Бечу су се радовали као мала дјеца. Русија им је изгледала сапета са свијех страна тако да се ни мрднути не може, а рачунали су и на то, да ће Бисмарко, предвиђајући како ће кад тад доћи до сукоба између Њемачке и Русије, радо употребити ову згодну прилику, да нападне на ослабљену, никилизмом растрвану, финансијски изнемоглу, дипломатски усамљену Русију, па да је помоћу Аустрије претјера преко Урала и за вијекове учини неспособном да може што сметати Јевропи, а нарочито Аустрији: да се може башкарити по балканском полуострву, и Њемачкој: да постане слободна од страха испред Францезе.

Бечки политичари, нарочито они који воде политику по новинама, вазда су се одликовали јаком наивношћу, а ова је особина, као што је познато, свагда поуздана карактеристика плиткоће у познавању стварних одношаја, на основу којих се гради суд о изјесним појавама у политичком свијету. Да се у тој наивној вјери својој укријеше и у Бисмаркову искреност потпуно вјерују, томе је много припомогла и та околност, што се баш у то доба развргла жестока распра између новинарства ъемачког и руског, по којој су у Бечу судили да нема него један нерак па да се с ње пријеђе на распу која се води хладним и усунјаним гвозђем.

Каква наивноост и каква дезилузија данас! Око Русије данас облијеће исти Бисмарко, који је у Бечу склопио савез с Аустријом против Русије; исти Бисмарко тражи сада савезништво руско, а напустила Аустрију, не ће више да зна за уговор с њом, није га стало за судбину њену на истоку. Исти Бисмарко, за којег се у Бечу с радошћу јављало како је истиснуо Русију из тројцарског савеза, сада се са својом Њемачком савија око Русије, а оставља на цједилу — Аустрију. Рат против Русије, тако остентативно оглашен, сада је опет одложен на — боља времена, а тражи се пријатељство и савезништво у онога, против кога се мислило ратовати.

Ко је данас усамљен, напуштен? Русија? Не бисмо рекли, јер јој се савезници тако рећи намећу. С Гледстоновом Инглешком Русија је на миру и погодиле се с њом и у самој Азији, гдје је пређашња влада инглешка гледала много да патруни Русији. Остале си-

ле: Францеска и Талијанска упиру очи у Русију; Њемачка се управо утискује око ње, а друге мање државе на југо-истоку свагда су гледале у Русију свога искреног пријатеља.

Бисмарко је не један пут Аустрију навео на такав лед, па тако је и овом приликом учинио: по што ју је завадио с Русијом, он се сада на рачун њен мир с Русијом, а њу напустила себи самој и судбини њеној.

Да ће тако на пошљедак испасти, то су предвиђали многи политичари, па и наша маленост предвиђајући то у судила се скромно изложити своје мишљење: да у очиглед тијем појавици за Аустрију нема боље политике од оне која иде на истоку истом линијом као и руска политика.

Ми пи онда, кад смо то изјавили, нијесмо могли ласкати себи, да ће се с бечке висине на нас у низини освртати. Но за нас је задовољство у томе, што данас видимо да су догађаји нама дали за право.

„Her Majesty's Government“ („Влада Њеног Величанства“).

Како сви слободоумни народи и они, који чезну за слободом, стењући још под јармом туђег господства, радосним усклицима поздрављају нову слободоумну владу у Инглешкој, то мислимо, да ћемо својим читаоцима учинити услугу, ако им по гдје што саопштитмо о члановима „влада Њеног Величанства“, о њиховим особама и звањима. Прије свега ваља нам нешто напоменути. Назива и приједва: „министар“, „министар-председник“, „министарско вијеће“, нема у Инглешкој. У приватном се животу истина употребљују, али званично су непознати: шта више, министарско вијеће, као званично установе — ни тога нема. Тијело, што стоји уз краља од Велике Британије као савјетник, јест „тајни савјет“, (Privy Council). По што пак исти обично бјеше многобројан, тако дага је тешко било питати за савјет, то је ушло у обичај, да краљеви посебно позивају на савјет само оне тајне савјетнике, који су вршили највиша државна звања. Огуда је постало „кабинетско вијеће“, „кабинет“. Но и дан данас кабинет није ништа друго, него приватан скуп највиших државних чиновника, он нема никакву званичну екзистенцију, никад се по том имену не помиње, шта више, има старих парламентарних одлука, које велу, да није законито, ни уставно, имати „кабинет“ и „кабинетско вијеће“. Но данас је сва извршна државна власт збиља усредсређена у кабинет, а сједишће тајног савјета само се форме ради овда онда држе. У тим сједишћима, у којима обично краљница председава и у које се свагда само неки тајни савјетници позивају, само се формално усвоје одлуке, што их је кабинет већ донио. Са кабинетским вијећем званично и формално краљница никад не општи, просто с тога, што тог вијећа званично нема. Кабинетове одлуке даје јој премје на знање.

Како је дакле кабинет састављен? По што он није законом установљено тијело, то није свагда једнако ни састављено, зависи од прилика и увиђања премјера. Било је кабинета, који су бројали само пет чланова; било је таквих у којима су сједили њих шеснаесторица. У овом вијеку најмалобројнији кабинет бројао је једанаест људи. Чланови кабинета оно су, што се на континенту назива „министром“, ма да, као што је речено, у Инглешкој тог назива нема. Како је кабинет у неку руку одбор тајног савјета, то кабинетски чланови морају бити тајни савјетници и чланови ма којег од оба дома парламента.

Кабинету на челу јест први лорд благајнице (First Lord Commissioner of the Treasury). Он је у ствари премје-министар, ма да је по чину (рангу) тек осма међу „министрима“, дакле по чину је нижи од својих потчињених. Он управо нема ресорта; од прије је био, као што му већ име показује, фактичан шеф финансијског департмана, но сад нема ни

(„Здравље“.)

